

Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2023 samt handlingsplan för 2024

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden beslutar

- att lägga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2023 till handlingarna, samt
- att fastställa förvaltningens åtgärdsplan för systematiskt arbetsmiljöarbete under 2024, vilket innebär att
 - fortsatt arbeta med att öka kunskapen om kommunens arbetsmiljöpolicy samt implementering av nya arbetsmiljömål för 2024–2026
 - chefer och skyddsombud ges möjlighet att delta i kommunens grundläggande arbetsmiljöutbildning (GRAM),
 - genomföra och implementera kommunövergripande aktiviteter för att öka antalet lokala skyddsombud
 - fortsatt arbeta med förvaltningsövergripande insats om återhämtning och arbetsbelastning.

Sammanfattning

Lunds kommun genomför årligen en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Uppföljningen består av ett antal frågor utifrån Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete (2001:1) som besvaras på arbetsplatsnivå, totalt 139 arbetsplatser inom barn- och skolförvaltningen.

Årets uppföljning genomfördes under 1 september - 13 oktober. Uppföljningen genomförs av närmsta arbetsmiljöansvarig chef, skyddsombud samt några medarbetare som utsetts av medarbetarna på arbetsplatsträff. Utifrån resultatet upprättar respektive enhet en handlingsplan med åtgärder i syfte att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet. En sammanställning av förvaltningens samlade resultat har gjorts och en övergripande handlingsplan har tagits fram.

2023-11-27

Diarienummer

BSN 2023/10552

Underlag för beslutet

- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-11-27 Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2023 samt handlingsplan för 2024
- Webbenkät årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2023

Ärendet

Bakgrund

Hur arbetsgivaren ska bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete regleras i Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2001:1 om systematiskt arbetsmiljöarbete. Vidare utgår även det systematiska arbetsmiljöarbetet från de kommungemensamma styrdokumenterna arbetsgivarpolicy, arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömål.

I föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete klargörs det även att arbetsgivaren en gång om året ska följa upp hur detta arbete bedrivs, i syfte att identifiera brister och vidta åtgärder för att stärka och utveckla själva arbetsmiljöarbetet

I Lunds kommun och barn- och skolförvaltningen genomfördes uppföljningen den 1 september –13 oktober 2023. Uppföljningen består av 33 frågor som besvaras av närmsta arbetsmiljöansvarig chef, skyddsombud och ett par medarbetare som utsetts på en arbetsplatsträff. För skolor med årskurs 7–9 besvarades ytterligare tre frågor (totalt 36 frågor) om elevskyddsombudets roll. Inom barn- och skolförvaltningen har 99 % (138 av 139 enheter) besvarat uppföljningen i år.

Varje chef är ansvarig för att utveckla enhetens systematiska arbetsmiljöarbete utifrån det som framkommit i uppföljningen, samt att åtgärda eventuella brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet som direkt berör arbetsplatsen. När frågorna har besvarats ska en handlingsplan upprättas för de frågor som besvarats med nej eller delvis. Åtgärderna i handlingsplanen ska syfta till att utveckla och stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Det samlade resultatet för förvaltningen har sammanställts till en förvaltningsgemensam rapport med förslag på åtgärder för det kommande året. Rapporten inklusive förslag på åtgärder behandlas i samverkansgrupp på förvaltningsnivå och i nämnd. Samtliga förvaltningars rapporter och handlingsplaner samlas till en kommungemensam rapport inklusive handlingsplan.

2023-11-27

Diarienummer

BSN 2023/10552

Föredragning

Utifrån uppföljningens resultat föreslår barn- och skolförvaltningen följande åtgärder under 2024:

Det har skett en positiv förflyttning från 2022 års resultat på frågorna om kommunens arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömål är kända på enheten. I början av 2023 informerades barn- och skolförvaltningens chefer om förvaltningens åtgärdsplan för 2023 och därmed om att fortsatt arbeta med att öka kunskapen om arbetsmiljömål och implementering av nya arbetsmiljömål för 2023. Under våren 2023 har exempel på årshjul för arbetsplatsträffar tagits fram för att underlätta för förvaltningens chefer att planera årets arbetsplatsträffar, där bland annat APT-verktyg för arbetsmiljöpolicy ingår. Nya arbetsmiljömål för 2023 har inte beslutats som förväntat vilket innebär att förvaltningen inte kunnat arbeta med implementeringen. I november 2023 beslutade kommunfullmäktige om nya arbetsmiljömål för 2024–2026, vilka är sänkt sjukfrånvaro, förbättra chefers förutsättningar, samt en mer hållbar arbetsbelastning och bättre möjligheter till återhämtning. För att fortsatt se en positiv förflyttning ser förvaltningen behov av att fortsatt arbeta med att öka kunskapen om kommunens arbetsmiljöpolicy samt implementera arbetsmiljömålen för 2024–2026.

Årets uppföljning visar att det skett en klar förbättring av antalet chefer och skyddsombud som deltagit i Lunds kommuns grundläggande arbetsmiljöutbildning (GRAM) de senaste fem åren i jämförelse med 2022. I början av 2023 informerades verksamheterna om kommande utbildningstillfällen under våren och chefer och skyddsombud har haft möjlighet att anmäla sig till tillfällen under våren och hösten 2023. Det finns dock ett fortsatt behov av förflyttning till det positiva och därmed föreslås ett fortsatt arbete med att uppmärksamma kommande utbildningstillfällen under 2024.

Det är något fler enheter som svarat att medarbetarna på enheten har ett lokalt skyddsombud i jämförelse med 2022. Under 2023 har en partssammansatt arbetsgrupp på kommunövergripande nivå arbetat med frågan om att öka antalet lokala skyddsombud i Lunds kommun. Förvaltningens målsättning är att öka antalet lokala skyddsombud ytterligare och kommer därmed att implementera och genomföra de aktiviteter som den partssammansatta arbetsgruppen kommer fram till under 2024.

Resultatet i årets uppföljning på frågan om enheten arbetar systematiskt för att säkerställa en rimlig arbetsbelastning och ge

2023-11-27

Diarienummer

BSN 2023/10552

möjlighet till återhämtning i arbetet är jämförbart med föregående år. Förvaltningen tillsatte i början av 2023 en partssammansatt arbetsgrupp med bakgrund av inkommen begäran om arbetsmiljöåtgärder enligt 6 kap. 6a § Arbetsmiljölagen i december 2022. Förvaltningen har genom arbetsgruppen påbörjat ett arbete tillsammans med företagshälsovården Falck att undersöka arbetsmiljön utifrån frågor om arbetsbelastning och återhämtning. Underlag från intervjuer och enkätsvar ska resultera i förslag till åtgärder i syfte att förbättra arbetsmiljön för medarbetare inom förvaltningen. Förvaltningen kommer att fortsatt belysa dessa frågor under 2024 och fortsatt arbeta med förvaltningsövergripande insats om återhämtning och arbetsbelastning.

Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2023

Det systematiska arbetsmiljöarbetet

I uppföljningen framgår det att det systematiska arbetsmiljöarbetet i stor utsträckning är en naturlig del i den dagliga verksamheten. Vidare framgår det av resultatet att medarbetare och skyddsombud eller huvudskyddsombud har möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Företagshälsovården eller motsvarande sakkunnig används när hjälp behövs i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Som stöd i att planera och följa upp aktiviteter inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet implementerades förslag till årshjul i december 2022. Årshjulet är framtaget på kommunövergripande nivå och anger aktiviteter som ska genomföras årligen, med viss kontinuitet och vid behov.

Samtliga enheter har i årets uppföljning svarat att medarbetarsamtal genomförs enligt mall och alla förutom en enhet som har svarat delvis, genomför APT enligt samverkansavtalet.

Arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömål

Det har skett en positiv förflyttning från 2022 års resultat på frågorna om kommunens arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömål är kända på enheten. I början av 2023 informerades barn-och skolförvaltningens chefer om förvaltningens åtgärdsplan för 2023 och därmed om att fortsatt arbeta med att öka kunskapen om arbetsmiljömål och implementering av nya arbetsmiljömål för 2023. Under våren 2023 har exempel på årshjul för APT tagits fram till förvaltningens chefer. I årshjulet ingår det att APT-verktyg för bland annat arbetsmiljöpolicy inplaneras utifrån behov.

2023-11-27

Diarienummer

BSN 2023/10552

Det kan utläsas i kommentarerna till uppföljningen att flera enheter har gått igenom arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömålen på arbetsplatsträffar. Flera enheter ser ett behov av att aktualisera dem igen och planerar för det.

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

De som har fått ansvar för arbetsmiljöuppgifter har fått detta fördelat skriftligt från överordnad chef, enligt kommunens anvisningar. Det finns ett fåtal enheter som svarat delvis och nej på frågan om det. Det kan utläsas i uppföljningen att några enheter har svarat på frågan utifrån att arbetsmiljöuppgifter tilldelas till andra än arbetsmiljöansvarig chef. Några förtydligar i kommentarerna att det endast är arbetsmiljöansvarig chef som har ansvar för arbetsmiljöuppgifter.

Kompetens, resurser och befogenheter

Majoriteten av enheterna har svarat att den som tilldelats arbetsmiljöuppgifter har tillräcklig kompetens för att genomföra dem. Kommentarer i uppföljningen tyder på att ett fåtal enheter besvarat frågan utifrån att arbetsmiljöuppgifter tilldelas till andra än arbetsmiljöansvarig chef. Vidare kan det utläsas av resultatet att de flesta enheter arbetar systematiskt för att säkerställa att alla medarbetare har tillräcklig kunskap om sitt arbete och följer de rutiner och instruktioner de berörs av. Några enheter har identifierat behov av översyn av introduktionen av nya medarbetare och vikarier i verksamheten för att säkerställa kunskapen.

Det har skett en positiv förflyttning från föregående års resultat på frågan om chefen har deltagit i Lunds kommuns grundläggande arbetsmiljöutbildning under de senaste fem åren. Det finns ett fortsatt ett behov av ytterligare förflyttning till det positiva. Det kan utläsas i uppföljningens resultat att flera chefer antingen kommer att delta i utbildningen under höstterminen 2023 eller planerar att delta under 2024.

På frågorna om det finns tillräckliga resurser och befogenheter för att genomföra arbetsmiljöuppgifterna uppger fler enheter i årets uppföljning att det finns, i jämförelse med föregående år. Det kan utläsas i uppföljningen att ett antal enheter har svarat på frågan om tillräckliga resurser och befogenheter finns för andra än arbetsmiljöansvarig chef. På frågan om resurser har några enheter lämnat kommentarer om att det finns utmaningar vad gäller tid och ekonomi.

2023-11-27

Diarienummer

BSN 2023/10552

Undersöka, riskbedöma, åtgärda och följa upp

Större delen av enheterna svarar att de arbetar aktivt med att förebygga de risker som finns i arbetet. Detsamma gäller om arbetsmiljön undersöks utifrån enhetens identifierade riskområden. Vidare svarar majoriteten också att arbetsmiljörisker i arbetet är kända för alla berörda medarbetare på arbetsplatsen. Fler enheter än föregående år svarar att det finns skriftliga rutiner och instruktioner som är nödvändiga för att arbetet ska kunna utföras på ett säkert sätt. Det kan utläsas i kommentarerna att några enheter identifierat behov av översyn, uppdatering och genomgång av vissa rutiner.

Det kan utläsas av resultatet att riskbedömningar genomförs i stor utsträckning både med regelbundenhet, vid behov och inför förändringar i verksamheten. Några enheter har dock identifierat att de kan bli bättre på att identifiera ytterligare situationer som bör riskbedömas. Vid genomförande av riskbedömning dokumenteras den och handlingsplan med planerade åtgärder skriftligen. På frågan om de planerade åtgärderna följs upp och kontrolleras för att säkerställa att de fick avsedd effekt, och att inga nya risker uppstått är det 27 enheter som har svarat delvis. Det kan utläsas i kommentarerna att uppföljning ofta genomförs men att det finns förbättringspotential och att exempelvis bli bättre på att dokumentera att uppföljning har skett.

Samordningsansvar

Hälften av enheterna har svarat att enheten berörs av ett behov av samordning kring arbetsmiljön. Vidare svarar majoriteten av enheterna att de upplever att samordningen av aktiviteter i det gemensamma arbetsmiljöarbetet fungerar, när behov av samordning finns. De enheter som svarade nej på frågan om de berörs av behov av samordning ska enligt instruktionerna svara ja på frågan om det fungerar. Det kan utläsas i kommentarerna till frågorna att kunskapen om samordningsansvar och samordning av arbetsmiljön varierar. Det finns ett behov av förvaltningsövergripande information för att förtydliga innebörden av när verksamheterna är berörda av samordning av arbetsmiljön.

Arbetsbelastning, återhämtning och prioritering

I uppföljningen ställs frågan om enheten arbetar systematiskt för att säkerställa en rimlig arbetsbelastning och ge möjlighet till återhämtning i arbetet. Resultatet är jämförbart med föregående år, dock är antalet enheter som svarat delvis något fler. Det kan utläsas i uppföljningen att enheter arbetar med frågor kring arbetsbelastning och återhämtning genom löpande dialog och kartläggning på enheten.

2023-11-27

Diarienummer

BSN 2023/10552

På frågan om alla medarbetare på enheten känner till hur arbetsuppgifter ska prioriteras när tillgänglig tid inte räcker till för alla arbetsuppgifter som ska utföras, är det ett jämförbart resultat med föregående år. Flertalet enheter uppger att dialog förs mellan chef och medarbetare kring stöd och hjälp med prioritering. Det går också att utläsa att några enheter konstaterar att prioriteringslistor finns framtagna för exempelvis lärare och några enheter har identifierat behov av att upprätta skriftlig dokumentation för prioritering.

Arbetsskador och tillbud

Resultatet visar att det på större delen av enheterna är känt vilka händelser som räknas som tillbud och arbetsskador och därmed ska rapporteras i Stella, samt att så sker. I kommentarerna till uppföljningen kan det utläsas att det på vissa enheter kan finnas en osäkerhet kring vad som är ett tillbud respektive arbetsskada. Vidare antar flera enheter att skador i större utsträckning rapporteras än tillbud. Några enheter anger att bristande rapportering kan bero på tidsbrist och att Stella är svårt att använda. Flertalet enheter planerar att aktualisera arbetsskador och tillbud på arbetsplatsträffar både för att öka kunskapen och påminna om rapportering.

Vad gäller frågan om orsakerna till arbetsskador och tillbud utreds, åtgärdas och följs upp har det skett en positiv förflyttning och det genomförs i hög utsträckning.

Under hösten 2023 har en partssammansatt arbetsgrupp på kommunövergripande nivå påbörjat arbete med frågan om att öka tillbudsrapporteringen inom Lunds kommun. Barn- och skolförvaltningen kommer ta del av arbetsgruppens arbete och förslag på åtgärder längre fram.

Skyddsombud

Det har skett en positiv förflyttning på frågan om medarbetarna på enheten har ett lokalt skyddsombud. I årets uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet har 129 enheter svarat att lokalt skyddsombud alternativt huvudskyddsombud har deltagit vid besvarandet. Det går inte att utläsa anledningen för samtliga av de enheter som har svarat att skyddsombud alternativt huvudskyddsombud inte har deltagit. Några enheter som svarat nej har svarat att uppföljningen besvarats under arbetsplatsträff.

Under 2023 har en partssammansatt arbetsgrupp på kommunövergripande nivå arbetat med frågan om att öka antalet lokala skyddsombud i Lunds kommun. Förvaltningens målsättning är att öka antalet lokala skyddsombud ytterligare och kommer därmed implementera och genomföra de aktiviteter som den partssammansatta

2023-11-27

Diarienummer

BSN 2023/10552

arbetsgruppen kommer fram till.

Resultatet visar att antalet lokala skyddsombud som har deltagit i Lund kommuns grundläggande arbetsmiljöutbildning de senaste fem åren har fördubblats i jämförelse med 2022. Det finns dock fortsatt ett behov av ytterligare förflyttning till det positiva. Enligt instruktion i uppföljningen skulle svarande svara nej på frågan om lokalt skyddsombud deltagit i GRAM, i det fall enheten inte har ett lokalt skyddsombud. Förvaltningens resultat på frågan har därmed påverkats i de fall enheten som svarat inte har skyddsombud. Det kan utläsas i uppföljningens resultat att flera lokala skyddsombud antingen kommer att delta i utbildningen under höstterminen 2023 eller planerar att delta under 2024.

Elevskyddsombud

Elevskyddsombud bidrar till en tryggare och starkare skola. Tryggare eftersom de arbetar med att förbättra den fysiska samt den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Starkare, eftersom en bra arbetsmiljö ökar trivseln och leder till bättre studieresultat vilket i sin tur skapar en mer attraktiv skola. Elevskyddsombud kan se utmaningar som vuxenvärlden inte kan, och stötta skolledningen i att lösa problem genom att vara en kanal mellan elever och skolpersonal. Elever har enligt lag rätt till inflytande över sin utbildning och sin arbetsmiljö. I rollen som elevskyddsombud får eleverna möjlighet att engagera sig i skolfrågor, lära sig nya saker och utvecklas.

Precis som under 2022 genomfördes utbildning under 2023 för elevskyddsombud under ledning av Sveriges elevkårer. Utbildningen ger grundläggande kunskap om vad elevskyddsombuden behöver för att genomföra sitt uppdrag. Föreläsningar om arbetsmiljö, psykisk ohälsa, jämlikhet, normer och elevskyddsombudens uppgifter blandades med workshops och erfarenhetsutbyten med andra elever.

Det har under 2023 påbörjats ett utvecklingsarbete att arrangera utbildning för elevskyddsombud i egen regi inom Lunds kommun. Målet är att det nya utbildningsupplägget ska vara klart under våren 2024 och genomföras under hösten.

2023-11-27

Diarienummer

BSN 2023/10552

Åtgärdsplan för det systematiska arbetsmiljöarbetet 2023

För att åstadkomma ständiga förbättringar av det systematiska arbetsmiljöarbetet inom barn-och skolförvaltningen föreslås följande åtgärder under 2024, utifrån uppföljningens resultat;

Åtgärd	Ansvarig	Klart när	Uppföljning
Fortsatt arbete med att öka kunskapen om kommunens arbetsmiljöpolicy samt implementering av nya arbetsmiljömål för 2024–2026	Förvaltningsdirektör	November 2024	December 2024
Att chefer och skyddsombud ges möjlighet att delta i kommunens grundläggande arbetsmiljöutbildning (GRAM)	Förvaltningsdirektör	November 2024	December 2024
Genomföra och implementera kommunövergripande aktiviteter för att öka antalet lokala skyddsombud	Förvaltningsdirektör	November 2024	December 2024
Fortsatt arbeta med förvaltningsövergripande insats om återhämtning och arbetsbelastning	Förvaltningsdirektör	November 2024	December 2024

2023-11-27

Diarienummer

BSN 2023/10552

Beredning

Ärendet har beretts inom barn- och skolförvaltningen. Underlaget till den förvaltningsövergripande uppföljningen och förslaget till handlingsplan för kommande år bygger på undersökningar från varje enskild arbetsplats inom barn- och skolförvaltningen.

Barnets bästa

Förvaltningen eftersträvar en säker och stimulerande miljö som präglas av respekt för den enskilde individen. Den goda arbetsmiljön bygger på att alla medarbetare samt barn och elever aktivt och med engagemang och delaktighet bidrar till verksamhetens mål och utveckling. Systematiskt arbetsmiljöarbete omfattar enligt Arbetsmiljölagen även elever i skolan. I förvaltningens rutiner för arbetsmiljöarbetet ingår exempelvis rutiner för utredning och åtgärder i samband med olycksfall och tillbud avseende elever i grundskola och anpassad grundskola samt barn i förskolan. Inom grundskolan finns elevskyddsombud (ESKO) i årskurs 7–9, som aktivt medverkar i arbetsmiljöarbetet. I anpassad grundskola i årskurs 7–9 deltar eleverna utifrån sina förutsättningar.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Jytte Lindborg
Skoldirektör

Marianne Andersson
HR-chef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunkontoret

För kännedom:
Skolledare/chefer